

Početna stranica>Sudski postupci>Građanski predmeti>Sud koje države je nadležan?

Sud koje države je nadležan?

Bugarska

1 Moram li tužbu podnijeti redovnom građanskom sudu ili specijaliziranom sudu (npr. sudu za radne sporove)?

Kad je riječ o građanskim postupcima, sporove i druga pravna pitanja koja proizlaze iz građanskopravnih odnosa razmatraju i o njima odlučuju redovni sudovi (članak 14. stavak 1. Zakona o parničnom postupku (*Grazhdanski protsesualen kodeks*, GPK). Neki veliki regionalni sudovi imaju samostalne trgovačke odjele koji su odvojeni od kaznenih i građanskih odjela.

Iznimka su od tog pravila tužbe za naknadu štete koja je pojedincima ili pravnim osobama prouzročena nezakonitim aktima, radnjama ili propustima izvršnih tijela i njihovih službenika pri obavljanju upravnih aktivnosti ili u vezi s time. Za takve su predmete izvorno nadležni upravni sudovi, koji odlučuju u svim upravnim predmetima koji se odnose na izdavanje, izmjenu, ukidanje ili poništenje upravnih akata i upravnih ugovora te zaštitu od protupravnih radnji i propusta uprave, osim predmeta za koje je nadležan Vrhovni upravni sud (*Varhoven administrativen sad*). U području građanskog prava nisu uspostavljeni nikakvi drugi specijalizirani sudovi.

U skladu s bugarskim pravom žrtva kaznenog djela može podnijeti tužbu za naknadu pretrpljene štete u građanskom postupku i u kaznenom postupku koji je pokrenut protiv optuženika. Građanska tužba u okviru kaznenog postupka može se podnijeti protiv tuženika i protiv drugih osoba koje snose građanskopravnu odgovornost za štetu prouzročenu kaznenim djelom. Trebalo bi imati na umu da sud može odbiti razmotriti građansku tužbu u okviru kaznenog postupka. U tom slučaju žrtva može podnijeti tužbu i tražiti svoja prava u okviru standardnog građanskopravnog postupka.

2 Ako je predmet u nadležnosti redovnih građanskih sudova (odnosno ako ti sudovi imaju odgovornost za takve predmete), kako doznati kojem sudu treba podnijeti tužbu?

2.1 Postoji li razlika između nižih i viših redovnih građanskih sudova (npr. okružnih sudova kao nižih sudova i regionalnih sudova kao viših sudova), a ako postoji, koji je sud nadležan za moj predmet?

Okružni sud (*rayonen sad*) glavni je sud koji je izvorno nadležan za građanske predmete, osim onih za koje je izvorno nadležan regionalni sud (*okrazhen sad*) (članak 103. Zakona o parničnom postupku).

Na temelju članka 104. Zakona o parničnom postupku regionalni sudovi izvorno su nadležni za sljedeće:

utvrđivanje ili osporavanje očinstva/majčinstva, prestanak odnosa posvojenja, proglašenje osobe poslovno nesposobnom ili opoziv takvog proglašenja vlasništvo ili stvarna prava nad nekretninom ako je vrijednost iznosa vaše tražbine veća od 50 000 BGN

građanski ili trgovački spor oko iznosa većeg od 25 000 BGN (osim ako se spor odnosi na plaćanja za uzdržavanje, zahtjev u području radnog prava ili povrat neodobrenih rashoda)

nedopuštenu, nevažeću ili netočnu registraciju poduzeća za koju su u skladu sa zakonom izvorno nadležni regionalni sudovi

tražbine, bez obzira na njihovu vrijednost, objedinjene u jedan zahtjev za koji je nadležan regionalni sud, ako će se preispitivati u okviru istog postupka spor koji u skladu s drugim propisima razmatra regionalni sud.

Na temelju Zakona o trgovini (*Targovski zakon*), tužbe podnesene u skladu s tim zakonom radi obrane prava suradnika u poduzeću, osporavanja odluke članova poduzeća, poništenja osnivanja poduzeća, zatvaranja poduzeća ili pokretanja postupka u slučaju nesolventnosti razmatra regionalni sud nadležan u registriranom mjestu poslovanja poduzeća. Sud nadležan za postupke u slučaju nesolventnosti regionalni je sud nadležan u području u kojem gospodarski subjekt ima sjedište u trenutku podnošenja zahtjeva za pokretanje postupka u slučaju nesolventnosti.

Upravni sudovi izvorno su nadležni za predmete koji se odnose na naknadu štete prouzročene nezakonitim aktima, radnjama ili propustima upravnih tijela i službenika.

Građansku tužbu podnesenu u okviru kaznenog postupka razmatra sud nadležan za odlučivanje o počinjenom kaznenom djelu.

2.2 Mjesna nadležnost (je li sud u gradu A ili gradu B nadležan za moj predmet?)

2.2.1 Osnovno pravilo mjesne nadležnosti

Tužbu treba podnijeti sudu koji je nadležan u okrugu (*rayon*) u kojem tuženik ima boravište ili u kojem se nalazi registrirano mjesto poslovanja poduzeća ili njegovo sjedište.

Tužbe protiv pravnih osoba moraju se podnijeti sudu nadležnom u području u kojem se nalazi njihovo registrirano sjedište. U sporovima koji proizlaze iz izravnog poslovanja s odjelima ili podružnicama pravnih osoba tužbe se umjesto toga mogu podnijeti sudu nadležnom u mjestu u kojem se nalaze ti odjeli ili podružnice.

Tužbe protiv države i državnih institucija, uključujući njihove odjele i podružnice, moraju se podnijeti sudu u čijoj je nadležnosti mjesto u kojem je uspostavljen pravni odnos koji je temelj spora. Ako je taj pravni odnos uspostavljen u inozemstvu, tužba se mora podnijeti nadležnom sudu u Sofiji.

Tužba protiv osobe s nepoznatom adresom mora se podnijeti sudu nadležnom u mjestu boravišta njezina odvjetnika ili pravnog zastupnika ili, ako to nije moguće, sudu nadležnom u mjestu boravišta tužitelja. To se primjenjuje i ako tuženik ima boravište izvan Bugarske. Ako i tužitelj ima boravište izvan Bugarske, tužba se mora podnijeti nadležnom sudu u Sofiji.

Tužbe protiv maloljetnika ili osobe lišene poslovne sposobnosti moraju se podnijeti sudu nadležnom u mjestu boravišta pravnog zastupnika te osobe.

Tužbe koje se odnose na nasljedstvo, potpuno ili djelomično povlačenje oporuke, podjelu nasljedstva ili poništavanje dobrovoljne podjele moraju se podnijeti u mjestu u kojem je pokrenut ostavinski postupak. Ako je preminula osoba bugarski državljanin, ali je ostavinski postupak pokrenut izvan Bugarske, tužba se mora podnijeti sudu nadležnom u mjestu posljednjeg boravišta preminule osobe u Bugarskoj ili sudu nadležnom u mjestu u kojem se nalazi njezina imovina.

2.2.2 Iznimke u odnosu na osnovno pravilo

2.2.2.1 Kada mogu odabrati između suda u mjestu u kojem tuženik živi (sud određen primjenom osnovnog pravila) i drugog suda?

Tužba radi ostvarenja financijske tražbine na temelju ugovora može se podnijeti sudu nadležnom u mjestu trenutnog boravišta tuženika.

Zahtjevi za uzdržavanje mogu se podnijeti i sudu nadležnom u mjestu boravišta podnositelja zahtjeva.

Zaposlenici mogu podnijeti tužbu protiv poslodavca i u svojem uobičajenom mjestu rada.

Sporovi u području radnog prava između stranih osoba, poduzeća ili zajedničkih pothvata čije se registrirano mjesto poslovanja nalazi u Bugarskoj, s jedne strane, i stranih zaposlenika koji za njih rade u Bugarskoj, s druge strane, u nadležnosti su sudova u mjestu u kojem se nalazi registrirano mjesto poslovanja poslodavca, osim ako se stranke nisu dogovorile drukčije.

Sporovi u području radnog prava između bugarskih zaposlenika koji rade u inozemstvu za bugarske poslodavce u nadležnosti su sudova u Sofiji ako je riječ o tužbi protiv poslodavca, a ako je riječ o tužbi protiv zaposlenika, u nadležnosti su sudova u mjestu zaposlenikova boravišta u Bugarskoj.

Tužba za naknadu štete nastale protupravnim postupanjem može se podnijeti sudovima u mjestu u kojem je šteta nastala.

Tužba protiv tuženika iz različitih sudskih okruga ili tužba koja se odnosi na imovinu koja se nalazi u više sudskih okruga može se podnijeti sudu u jednom od tih okruga prema izboru tužitelja.

2.2.2.2 Kada moram odabrati neki drugi sud, a ne onaj u mjestu u kojem tuženik živi (sud određen primjenom osnovnog pravila)?

Tužbe koje se odnose na stvarna prava na imovinu, podjelu zajedničke imovine ili utvrđivanje granica ili ponovno utvrđivanje vlasništva nad nekretninom moraju se podnijeti jednom od sudova u mjestu u kojem se nalazi ta imovina. Tužbe koje se odnose na ispravu kojom se potvrđuju stvarna prava nad imovinom ili kojima se traži raskid, razvrgnuće ili poništavanje isprave o vlasništvu nad nekretninom moraju se podnijeti sudu nadležnom u mjestu u kojem se nalazi ta imovina.

Tužbe potrošača i protiv potrošača moraju se podnijeti sudu nadležnom u mjestu trenutnog boravišta potrošača, a ako nema trenutno boravište, sudu nadležnom u mjestu prebivališta potrošača.

Tužbe za naknadu štete u skladu sa Zakonom o osiguranju (*Kodeks za zastrahovaneto*) koje oštećena osoba podnosi protiv osiguravatelja, Jamstvenog fonda (*Garantsionen fond*) i Nacionalnog ureda bugarskih osiguravatelja motornih vozila (*Natsionalno byuro na balgarskite avtomobilni zastrahovateli*) moraju se podnijeti sudu nadležnom u mjestu u kojem se nalazila stalna adresa ili registrirano sjedište tuženika kad se dogodio osigurani slučaj ili sudu nadležnom u mjestu u kojem se dogodio osigurani slučaj.

Tužba za naknadu štete prouzročene kaznenim djelom mora se radi istodobnog razmatranja u okviru kaznenog postupka podnijeti sudu na kojem je pokrenut kazneni postupak.

2.2.2.3 Mogu li stranke same dodijeliti nadležnost sudu koji inače ne bi bio nadležan?

Nadležnost utvrđena zakonom u načelu se ne može promijeniti sporazumom stranaka.

Međutim, stranke u vlasničkom sporu mogu odstupiti od pravila mjesne nadležnosti potpisivanjem sporazuma o određivanju nadležnosti određenog suda. To ipak nije moguće ako se tužba odnosi na prava na nekretnine, podjelu zajedničke imovine, utvrđivanje granica ili ponovno utvrđivanje vlasništva nad nekretninom, na ispravu kojom se potvrđuju stvarna prava nad imovinom ili ako se tužbom traži raskid, razvrgnuće ili poništavanje isprave o vlasništvu nad nekretninom jer su u tim slučajevima mjesno nadležni sudovi utvrđeni zakonom.

Kad je riječ o tužbama koje se odnose na zaštitu potrošača ili radno pravo, sporazum stranaka o tome koji će sud biti nadležan valjan je samo ako je potpisan nakon što je spor nastao.

Stranke u imovinskom sporu mogu se dogovoriti da spor riješe arbitražom, osim ako je riječ o stvarnim pravima ili nekretninama, plaćanjima za uzdržavanje ili radnom pravu. Kako bi se pokrenuo arbitražni postupak, sve uključene strane moraju potpisati poseban postupovni sporazum (*arbitrazhno sporazumenie*, arbitražni sporazum). Arbitražni sud može upotrijebiti bilo koji relevantan izvor međunarodnog prava i konkretan bugarski izvor – Zakon o međunarodnoj trgovinskoj arbitraži (*Zakon za mezhdunarodniya targovski arbitrazh*).

Na temelju Zakona o međunarodnoj trgovinskoj arbitraži, arbitražni sporazum znači da sve uključene strane traže od arbitražnog suda da riješi sve sporove ili dijelove sporova koji mogu nastati ili su nastali među njima u okviru određenog ugovornog ili izvanugovornog odnosa. Sporazum može biti sastavljen u obliku arbitražne klauzule u drugom ugovoru ili to može biti zaseban sporazum. Arbitražni sporazum mora biti u pisanom obliku. Arbitražni sud može biti stalna ustanova, a može se i osnovati da se riješi određeni spor. Arbitražni sud može imati sjedište izvan Bugarske ako se uobičajeno boravište ili sjedište jedne od stranaka nalazi izvan Bugarske, ako jedna od stranaka ondje ima mjesto poslovanja na temelju svojeg statuta ili se ondje nalazi njezina središnja uprava.

3 Ako je predmet u nadležnosti specijaliziranih sudova, kako doznati kojem se sudu moram obratiti?

Jedini specijalizirani sudovi u Bugarskoj koji su nadležni za građanske sporove jesu upravni sudovi.

Tužbe za naknadu štete protiv izvršnih tijela mogu se podnijeti upravnom sudu nadležnom u mjestu u kojem je nastala šteta ili upravnom sudu nadležnom u mjestu u kojem se nalazi trenutno boravište ili registrirano sjedište oštećene stranke, a ako su takve tužbe spojene radi osporavanja samog upravnog akta, moraju se podnijeti sudu nadležnom u mjestu u kojem se nalazi boravište ili registrirano sjedište tužitelja (članak 133. stavak 5. Zakona o upravnom postupku (*Administrativno protsesualen kodeks*)).

Svi upravni predmeti u nadležnosti su upravnih sudova, osim onih koji su u nadležnosti Vrhovnog upravnog suda. Vrhovni upravni sud izvorno je nadležan za odlučivanje o osporavanju propisa koji je donijelo javno tijelo koje nije općinsko vijeće, propisa koji je donijelo Vijeće ministara, predsjednik vlade, potpredsjednik vlade ili ministar, odluke Vrhovnog pravosudnog vijeća, propisa koji je izdala Bugarska narodna banka ili bilo kojeg drugog propisa za koji je u skladu sa zakonom izvorno nadležan Vrhovni upravni sud.

Posljednji put ažurirano: 10/09/2021

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJA-a. Prijevođe je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.